

ДУХОВНА БЕСЕДА

бр.342

ИЗ ПИСМАТА НА ВЕЛИКИТЕ ОПТИНСКИ СТАРЦИ

Преподобни АМВРОСИЙ ОПТИНСКИ

/1812 г. - 1891г./

Много се радвам, че вашите служители вече спазват поста в сряда и петък, и така не нарушават църковните правила. Примерът на немците и другите чужденци въведоха православните руснаци в заблудата да не уважават поста, с твърдението че (вида и количеството на) храната е малък грях, или дори съвсем не е грях. Ако това беше истина, Адам и Ева нямаше да бъдат изгонени от рая за това, че вкусиха от плода на забраненото дърво, което беше смокиня. Всъщност **силата на греха изобщо не е в плода на дървото, а в нарушаване на забраната.** Така и в случая, грехът не е в самата храна, а в забраната и непослушанието към правилата на Църквата. В светото Евангелие Господ казва: „ако и църквата (някой) не послуша, нека ти бъде като езичник и митар."/Мат.18:17/ Дали на такъв ще му бъде добре, ако на Страшния съд се окаже в числото на езичниците? За православният руски човек е по-достоверно и по-добре да разсъждава и да постъпва не по немските или други чужди обичаи, а по правилата на Православната Църква. Апостолът пише: „един е Господ, една е вярата, едно е кръщението"/Еф.4:5/. Казано с други думи - както истинският Бог е един, така и истинското вероизповядване с едно, започнало от Йерусалим, а не от Рим. **Православната Църква в цялата вселена е само една - и в Йерусалим, и в Антиохия, и в Александрия, както и в Гърция и Русия.**

Споменаващ, че винаги се молиш Господ да ти подари смирение. Но това смирение от Бога не идва даром. Господ е готов да помага на човека в придобиване на смирение, както и във всяко добро, но е необходимо и сам човек да се погрижи да стори нужното за това. Светите отци казват - дай кръв и прими дух. Това означава - потруди се до проливне на кръв, и тогава ще получиш духовни дарования. А ти искаш да получиш духовните дабри, но ти е жал да пролееш кръвта си, което се изразява в желанието ти никой да не те засяга и безпокои. Как тогава, при спокоен живот можеш да придобиеш смирение? Нали смирението се състои в това, когато човек вижда себе си като по-лош от всички...И когато хората те тревожат по някакъв начин, виждаш, че трудно понасяш това и се гневиш - така по неволя ще започнеш да считаш себе си лош. Ако започнеш заедно с осъзнаваната лошота и неизправност да съжаляваш за тях и да укоряваш себе си в неизправност, както и искрено да се каеш за това пред Бога и духовния си отец - така вече ще се окажеш на пътя на смирението. Там ("на този път) едно няма да ни е хубаво - да чувстваме че ни е болно, неспокойно и неприятно. И това е самата истина (така и трябва да бъде) — затова пък е полезно за душата. Дори ще добавя, че това (поради духовна неопитност) ни се струва безполезно и за душата. То се дължи на неразбиране на духовния живот. Нали и Господ нарича пътя към царството Небесно - тесен път. Ако никой не те безпокоеше и оставаше в покой - как можеше да узнаеш за своята лошота? Как щеше да видиш своите пороци? Изобщо нямаше да се считаш за лоша а по-скоро дори за праведник. Можеше и ума си да загубиш (в състояние на прелест), каквито примери има в изобилие пред очите ни. Ти скърбиш, че по твои наблюдения, всички се стараят да те унижат. Ако искат да те унижат, значи искат да те смират, за което сам молиш Господа. Защо в такъв случай да

скърбиш от хорските унижения? Оплакваш се от несправедливо отношение на другите към теб. Но ако наистина се домогваш да царуваш заедно с Христа Господа, погледни как Той постъпва със заобикалящите Го врагове - с Иуда, Анна и Кайафа, с книжниците и фарисеите, които искали Неговата смърт! Виждаме как **Той на никого не се оплаквал, че враговете Му постъпват несправедливо с Него, а във всички ужасни скърби, които враговете Му причинявали виждал единствено волята на Небесния Си Отец, която решително следвал и изпълнявал да последния Си дъх. Независимо, че оръдия за изпълнение на волята на Неговия Отец били най-беззаконните сред човечите.** Той виждал, че те действат сляпо, от нерзбиране, затова не ги ненавиждал, а се молел за тях: *„Отче, прости им, понеже не знаят що правят.“* /Лк.23:34/

Не се впускай в разглеждане на чуждите постъпки, не съди, не казвай: защо така (постъпват), защо е това (което говорят, вършат)? По-скоро си казвай - какво ме засягат чуждите постъпки. Нали аз няма да отговарям за тях на Божия съд. По всякакъв начин измествай мисълта си от одумване на чуждите дела, а се моли Сам Господ да ти помогне в това. Защото без Божиета помощ нищо добро не можем да направим, както и Сам Той казва: *„без Мене не може да вършите нищо“* Пази се от подозрителността като от огън, защото **врагът на човешкия род се старае да хване в мрежите си хората точно с това - всичко да им представя в извратен вид, бялото - черно и черното - бяло.** Така както постъпи с прародителите Адам и Ева в рай.

В живота на православните изпълнението на Божиите заповеди трябва да води до познаване на собствените недостатъци, на своята немощ - и така, до достигане на смирение, без което дори да има всички останали добродетели, те няма да му бъдат от полза. Смирението помага на човека твърде много, дори ако е неизправен, както Сам Господ показва това в притчата за митаря и фарисея. А на друго място, като ни убеждава да бъдем смирени, Спасителят казва: *„Тъй и вие, кога изпълните всичко вам заповядано, казвайте: ние сме слуги негодни, защото извършихме, що бяхме длъжни да извършим.“* /Як. 17:10/. След като по този начин трябва да се смиряват изпълняващите Божиите заповеди, колко повече е потребно и необходимо това да вършат тези, които нарушават заповедите...Положението на живеещите близо до манастирите не само не е полезно, но често е и вредно. Намирайки се извън манастира, като гледат грешките на подвизаващите се там, вместо духовна полза те навикват само да осъждат другите. А заради осъждане на другите, човек няма да избегне своето осъждане (от Господа), ако навреме не се погрижи да се покае.

Предавате ми въпроса на вашия син с думите: „Задължение на християнина е да прави добро, и да се старае това добро да възтържествува над злото. В Евангелието се казва, че в края на света злото ще възтържествува над доброто. По какъв начин тогава можем да се стараем да победи доброто над злото, като знаем че тези старания няма да се увенчаят с успех и злото накрая ще победи.“ Кажете на вашия син, **че злото вече е победено - победено е не с човешки сили и старания, а от Самия Господ, нашият Спасител, Божия Син Исус Христос, Който затова слезе от небето на земята, въплъти се и пострада е човешката си природа. Със Своите кръстни страдания, както и с възкресението Си, Той съкруши силата на злото и началника на злото - дявола, който властваше над човешкия род, освободи ни от робството на греха и на дявола, както Сам казва: „ето, давам ви власт да настъпвате на змии и скор-**

пий и на всяка вражеска сила."/Лк.10:19/ Сега в тайнството Кръщение, на всички вярващи християни се дава сила да стъпкват злото и за правят добро (но само) чрез изпълнение на евангелските заповеди. И никой вече не е обладаван от злото насила, освен безгрижните да изпълняват Божиите заповеди, а най-вече тези, които доброволно се предават на греховете. Да искаш със свои сили да побеждаваш злото, което вече е победено с идването на Спасителя, това издава неразбиране на християнските тайнства на Православната Църква. Това е признак, който издава горделива човешка самонадеяност, а тя желае всичко да върши само със свои сили, без да се обръща за помощ към Господа. А Сам Господ ясно казва: *„без Мене не можете да вършите нищо."/Ин.15:5/*

Вие пишете: в Евангелието се казва, че при края на света злото ще възтържествува над доброто. В Евангелето това никъде не е казано, а само се казва, че в последните времена вярата ще оскъдне */, „Син Човеческий, кога дойде, ще намери ли вяра на земята?/Лк.18:8/*, а също: *„понеже беззаконието ще се умножи, у мнозина ще изстине любовта."/Мат.24:12/* Св.ап. Павел пише, че преди второто пришествие на Спасителя: *„първом.. ще се открие човекът на греха, синът на погибелта, който се противи и превъзнася над всичко, що се нарича Бог."/2Сол.2:3-4/* т.е. антихриста. Малко след това е казано, че него: *„Господ Иисус ще убие с дъха на устата Си и чрез блясъка на Своего пришествие ще изтребви. "/2Сол.2:8/* Къде в тези думи виждате тържество на злото над доброто? А изобщо, по принцип, **всяко тържество на злото над доброто е мнимо (привидно) и временно.**

От друга страна, несправедливо е да се твърди, че на земята човечеството сякаш (на глед, видимо) постоянно се усъвършенства. Този прогрес и подобрене е само във външните човешки дела, в удобствата на живота. Например, сега се ползваме от телеграфа и железопътните линии, които в миналото не съществуваха. Добиваме каменни въглища, които са лежали скрити в земните недра и др. подобни дейности и постижения. **В нравствено-християнско отношение всеобщ прогрес няма.** Във всички времена е имало хора които са достигали високо християнско нравствено съвършенство, като са се ръководили от истинската Христова вяра и са следвали (изпълнявали) истинското християнско учение. Това винаги е било съгласно Божието откровение, което Бог е явявал в Своята Църква чрез боговдъхновените мъже, пророците и апостолите. Такива хора ще има и по времето на антихриста, което заради тях ще бъде съкратено, както е казано: *„заради избраните ще се съкратят ония дни "/Мат.24:22/* И друго: през всички времена е имало хора, които са се предавали на различни пороци и беззакония, или пък са изпадали във всякакви ереси и заблуждения, увличани **„от възраженията на лъжовната наука."/** Тим.6:20/, те са мислели със земния си, плътски разум, въпреки предупрежденията на св. ан. Павел, който казва: *„гледайте, братя, да ви не увлече някой с философия и с празна измама според човешкото предание, според стихииите световни, а не според Христа. "/Кол.2:8/... А какви са били например учените (от древността) като свт. Василий Велики и Григорий Богослов, живяли в IV век? - Независимо че притежавали както висока ученост, така и висока нравственост, от християнско смирение те презирали земната слава и земните удоволствия, стремяли се единствено към духовите блага на вечността. Нима днешните учени следват техния пример? Нали голямата част от тях се прекланят пред земната слава и земните наслаждения. Стремят се към придобиване на временните блага, като примесват всичко това с горделивото съзнание на своето*

недостойно достойнство. При това, има ли дори някакви нищожни признаци за всеобщо нравствено усъвършенстване на земята?

Нравственото съвършенство на земята (което е непълно) не се достига от цялото човечество в съвкупност, а от всеки от вярващите поотделно, **според мярката на изпълнение на Божиите заповеди и степента на смирението**. Окончателното и пълно съвършенство се достига на небето, в бъдещия незавършващ живот, а кратковременият живот на земята служи само като подготовка за него. Така както времето на училищното обучение представлява подготовка на бъдещата практическа реализация в живота. Ако назначението на човечеството се ограничаваше само до неговото земно съществуване, защо по думите на св. Ап. Петър: „*земята и всички неща по нея ще изгорят*"/2Петр.3:10/ Същият апостол добавя: „*ние...очакваме ново небе и нова земя, на които обитава правда*."/2Петр.3:13/ Без бъдещия блажен и безкраен живот, нашето пребиваване на земята би било безполезно и неразбираемо.

Желанието да се трудиш за благото на човечеството е твърде благовидно, но е поставено не на място. Свети цар и пророк Давид казва: „*Иска ли човек да живее, и обича ли дълголетие, за да види блага..нека (първо) се отклонява от зло и прави добро*."/Пс.33:13,15/ При днешните хора нещата изглеждат обърнати наопаки. На думи всички искат да се трудят за благото на ближните, и никак, или съвсем малко се грижат преди това самите те да се отклонят от злото, а след това вече да се грижат за ползата на ближните. Широките кроежи на младото поколение за велика дейност в полза на цялото човечество приличат на това, как някой незавършил още гимназия, възмечтава за себе какъв професор и велик наставник може да бъде в университета. Но от друга страна, да считаме, че след като не можем да придвижим напред цялото човечество, не си заслужава да полагаме никакви усилия - това е другата крайност.

Всеки християнин е длъжен според силите си, и съобразно своето положение, да се труди за полза на другите, но това да бъде в подходящия момент и с ред, а успеха (резултата) от нашите трудове да предоставим Бог (да реши)...В заключение искам да ви кажа - посъветвайте вашия син да не смесва външните човешки дела с духовно-нравствените. Нека във външните изобретения, отчасти в науката, прогресът да се развива. А в нравствено-християнско отношение, ще повторя, всеобщ прогрес на човечеството няма.

Научих за за голямата ви скръб - неочакваната загуба на вашия син...Няма как, поради човешка немощ, родителите в такива случаи да не скърбят, да не тъгуват и да не са печални. Но нали ние не сме езичници, които нямат никаква надежда за бъдещ живот, а християни, имащи отрадна утеха за получаване на вечния блажен живот след смъртта. Точно тази радостна мисъл трябва да успокоява вашата скръб, да утолява голямата ви печал, че макар за известно време да сте разделени от вашия син, но в бъдещия живот ще можете отново да го видите, да се свържете с него така, че повече никога да не се разделяте. Нужно е само да предприемете и сторите необходимото, за да се случи това. 1) Трябва да се молите за душата на покойния - като поменаване на Проскомдията на светата Литургия, при четене на Псалтира, както и в частните си домашни молитви. 2) Да вършите милостиня за душата му според силите и възможностите си. Всичко това ще бъде от полза не само за неговата душа, но и за самите вас. Въпреки че неговата смърт ви е причинила голяма скръб и горчивина, но тази смърт може още по-силно да ви утвърди в християнския живот, в християнската благотворителност и в християнските нагласи на душата. Това, което Господ върши с нас, е не просто добро, то винаги е изключително добро.

Наистина, всички ние искаме да получим спасение и да наследим царството Небесно, но често забравяме, че: **„през много скърби трябва да влезем в царството Божие.“/Деян. 15:22/** Затова нерядко търсим земно щастие и временна отрада в житейски грижи и привързаности към светски неща. Затова Всеблагият Господ развързва този заплетен възел чрез Своя премъдър промисъл като ни изпраща неочаквани лишения и скърби. Чрез тях да успеем да се огледаме и да обърнем душевния си поглед към придобиване не на временни, а на вечни блага, които са истински, никога не се променят и губят. Това Господ върши поради Своята безмерна любов към хората, както казва апостолът: **Господ наказва, когото обича; бичува всеки син, когото приема...Ако пък оставате без наказание ...тогава сте незаконни деца, а не синове. "/Евр.12:6,8/...**

Пазете великото християнско достойнство, като се покорявате на Божията воля не само безропотно, но и с благодарност.

Превод от: ПИСЪМА ВЕЛИКИХ ОПТИНСКИХ СТАРЦЕВ, стр. 408 - 420 Москва, 2003 год.